

Zdzisław CEYNOWA*

UWAGI NA TEMAT RYNKU PRACY W POLSCE

Zarys treści: W życiu człowieka możemy wyróżnić trzy okresy: etap zdobywania wiedzy i umiejętności, czas świadczenia pracy oraz wiek emerytalny. Regulacje prawne decydują o możliwości przejścia na emeryturę. W pracy omówiono skutki podwyższenia wieku emerytalnego dla rynku pracy oraz przedstawiono propozycje rozwiązań prawnych, które pozwolą na znaczne zmniejszenie bezrobocia w kraju.

Słowa kluczowe: system emerytalny, rynek pracy, bezrobocie.

Wstęp

Z opublikowanych ostatnio danych GUS-u wynika, że bezrobocie wzrosło z 12,5% do 13,2% i aktualnie wynosi 2 mln 120 tys. ludzi bez pracy. Oznacza to, że spośród 16 mln 60 tys. ludzi w wieku produkcyjnym zatrudnienie ma 13 mln 940 tys. osób¹.

Koalicja rządowa podniosła wiek emerytalny do 67 lat zarówno dla mężczyzn jak i kobiet². Rozwiązanie takie spowoduje dalszy wzrost bezrobocia. Wynika to z faktu, że na emerytury przejdzie o 1/3 mniej osób niż dotychczas. Jednocześnie na rynek pracy będą trafiały nowe roczniki absolwentów szkół wyższych, średnich i zawodowych.

W wyniku proponowanych rozwiązań liczba potencjalnych ofert pracy będzie mniejsza o tę jedną trzecią pracowników zmuszonych do dalszego świadczenia pracy w celu osiągnięcia wieku emerytalnego. Jednocześnie rząd nie przedstawia żadnych propozycji, które zwiększyłyby liczbę miejsc pracy na rynku.

Jakie rozwiązania należy wprowadzić? Zgodnie z drugim prawem gospodarki rynkowej³ warunkiem przetrwania i rozwoju jest stały dopływ środków pieniężnych. Wynika z niego, że na obecnym etapie społecznego podziału pracy, warunkiem przetrwania człowieka, firmy lub państwa jest stały dopływ środków pieniężnych. Źródłem dopływu środków pieniężnych w

---

* Zakład Budownictwa i Materiałów Budowlanych, Wydział Inżynierii Lądowej, Środowiska i Geodezji, Politechnika Koszalińska

przypadku człowieka jest sprzedaż jego wiedzy i umiejętności lub regulacje prawne.

Obowiązujące regulacje prawne² umożliwiają osiąganie przychodów w wyniku uzyskiwanego wynagrodzenia za pracę i jednocześnie pobieranie świadczenia emerytalnego. Powoduje to, że jedni mają dwa źródła dopływu środków pieniężnych, natomiast drudzy nie posiadają żadnego.

Zgodnie z drugim prawem gospodarki rynkowej³, należy wprowadzić w rozwiązaniach prawnych zasadę mówiącą, że człowiek może mieć zapewniony dopływ środków pieniężnych w wyniku świadczenia pracy. W przypadku zapewnienia dopływu środków pieniężnych, wynikających z regulacji prawnych, zabronione jest uzyskiwanie dodatkowych dochodów w wyniku świadczenia pracy. Rozwiązanie takie spowoduje, że to obywatel będzie decydował o terminie przejścia na emeryturę. Znając swój kapitał początkowy zgromadzony na koncie w ZUS-ie, długość średniego dalszego trwania życia, może w dowolnej chwili obliczyć wysokość przysługującej mu emerytury i podjąć decyzję o przejściu na emeryturę. Propozycja powyższa spowoduje, że bezpodstawne staną się żądania niektórych grup zawodowych o obniżenie wieku emerytalnego (np. służby mundurowe, górnicy i inni).

Proponowane rozwiązanie spowoduje zwiększenie liczby ofert pracy dla ludzi młodych. Poniżej przedstawiam dodatkowe propozycje rozwiązań prawnych, które przyczynią się do zwiększenia rynku pracy dla ludzi młodych i znacznego obniżenia bezrobocia.

1. Wprowadzenie w ustawie o bankowości zapisu zobowiązującego banki do przedstawienia rodzinom nie posiadającym mieszkania, możliwości udzielania kredytów mieszkaniowych w formule rat rosnących.

W pracy „Formuła rat rosnących”³ analizowano uwarunkowania ekonomiczne transakcji kupna-sprzedaży mieszkania. Przeprowadzona analiza w zakresie obowiązujących formuł spłaty kredytu (rat malejących i równych), pozwoliła na wyciągnięcie wniosku, że są one barierą, która uniemożliwia większości obywateli obsługę kredytu mieszkaniowego. Dlatego też, zaproponowano nową formułę obsługi kredytu mieszkaniowego – formułę rat rosnących. Pozwala ona na zachowanie stałej proporcji między uzyskiwanym wynagrodzeniem, a wysokością rat obsługi kredytu mieszkaniowego w całym okresie jego spłaty. Formuła rat rosnących może przyczynić się do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych większości rodzin. W przypadku kredytu w wysokości 300 000. zł na okres 40 lat, przy stopie oprocentowania 6,7%, pierwsza rata w formule rat malejących wyniesie 2300,00 zł, w formule rat równych 1799,29 zł natomiast w formule rat rosnących 628,49 zł.

Regulacja powyższa pozwoli wielu rodzinom na zaspokojenie podstawowej potrzeby, czyli na zakup mieszkania na kredyt. Formuła rat

rosnących powoduje przesunięcie zysków banku na osi czasu. Banki, jako podmioty gospodarcze są zainteresowane maksymalizacją zysków w jak najkrótszym czasie (zyski sektora bankowego w 2010 roku wyniosły około 16 mld zł). Regulacje prawne powinny chronić interesy obywateli, a nie wybranych podmiotów gospodarczych. Dodatkową przesłanką jest fakt, iż rozwój budownictwa mieszkaniowego przyczyni się do poprawy sytuacji na rynku pracy.

2. Wprowadzenie w ustawie o podatku od osób prawnych CIT 50% stawki podatku dochodowego oraz ulgi podatkowej od tworzonych nowych miejsc pracy.

W Polsce podatek ten wynosi 19%, w Niemczech 30,2%, we Francji 27,5%. Powinien on być jednakowy w większości krajów, a przynajmniej w Unii Europejskiej i Stanach Zjednoczonych. Taka regulacja międzynarodowa zapobiegnie ucieczce firm do krajów o niższych stawkach podatkowych, ponieważ nikt nie lubi płacić podatków, a właściciele firm są zainteresowani osiągnięciem jak najwyższych zysków.

W proponowanej regulacji prawnej należy przewidzieć ulgi podatkowe dla tych podmiotów gospodarczych, które będą tworzyć nowe miejsca pracy. Rozwiązanie takie wymusi na przedsiębiorcach zatrudnianie pracowników, czyli inwestowanie w rozwój gospodarki danego kraju. Zgodnie z drugim prawem³, warunkiem przetrwania i rozwoju jest stały dopływ środków pieniężnych. Ze społecznego punktu widzenia najlepszym rozwiązaniem jest zapewnienie dopływu środków pieniężnych w wyniku świadczenia pracy lub prowadzenia działalności gospodarczej. Uzyskane w ten sposób dochody pozwolą wielu ludziom przetrwać oraz wytwarzać dobra służące zaspokojeniu potrzeb społecznych. Przedsiębiorcy tworzący nowe miejsca pracy, płaciliby znacznie niższe podatki (np. podmioty rozpoczynające działalność gospodarczą w wyniku przewidzianej ulgi w rozliczeniu końcowym nie zapłacą podatku).

Regulacja ta nie zaszkodzi rozwojowi firm, ponieważ w obowiązujących unormowaniach prawnych podmioty gospodarcze naliczają odpisy amortyzacyjne, które powinny być źródłem środków pieniężnych potrzebnych do odtworzenia ich potencjału wytwórczego.

Co zyskają producenci? Po pierwsze, nowych nabywców na wytwarzane przez siebie dobra. Po drugie, w wyniku zrównoważenia budżetu państwa, pewność, że posiadane środki pieniężne można wymienić na potrzebne im do życia dobra. W przypadku załamania finansów publicznych, posiadane środki pieniężne będą tylko nic nie wartą makulaturą. Po trzecie, poczucie bezpieczeństwa, czyli pewność, że sfrustrowani ludzie nie będą chcieli odebrać im ich dóbr.

3. Uchwalenie w ustawie o płacy minimalnej zapisu, że wysokość płacy minimalnej wynosi 50% średniej płacy krajowej.

Wynagrodzenie za pracę w pełnym wymiarze czasu pracy powinno pozwolić rodzinie zaspokoić podstawowe jej potrzeby. Płacę minimalną otrzymują najczęściej ludzie młodzi rozpoczynający pracę. Wynagrodzenie minimalne w proponowanej wysokości pozwoli młodemu małżeństwu na osiągnięcie dochodów na poziomie średniego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. Taki poziom dochodów pozwoli na zakup mieszkania w formule rat rosnących. Ponad milion (wg innych źródeł ponad dwa miliony) młodych ludzi wyjechało z naszego kraju do państw, w których minimalne wynagrodzenie pozwala im nie tylko na przetrwanie.

4. Wprowadzenie płatnego urlopu dla matek wychowujących dzieci do trzeciego roku życia w wysokości 50% wynagrodzenia minimalnego.

Politycy ubolewają z powodu niskiego przyrostu naturalnego naszego społeczeństwa, jednocześnie nie proponując żadnych rozwiązań, które by ten stan zmieniły. Matka dziecka najbardziej jest potrzebna w pierwszych latach jego życia. Regulacja taka zapewni: opiekę matki nad dzieckiem do trzeciego roku życia oraz stały dopływ środków pieniężnych, pozwalający na zaspokojenie podstawowych potrzeb. Pozwoli to rozwiązać problem żłobków i przedszkoli oraz znacznie zmniejszyć bezrobocie w naszym kraju. Skąd wziąć pieniądze na wypłatę tych świadczeń. Rozwiązanie jest proste. Należy zlikwidować Otwarte Fundusze Emerytalne. Pieniądze tam zgromadzone przekazać do budżetu państwa na mocy ustawy. Spowoduje to zmniejszenie długu publicznego o 233,13 mld zł (stan na styczeń 2012 r.), a oszczędności z tytułu wypłacanych odsetek od tego zadłużenia wystarczą na realizację powyższego postulatu.

Oczywiste jest, że należy członkom tych funduszy zwiększyć kapitał początkowy na kontach w ZUS-ie.

Podsumowanie

Rozwój techniczny, czyli mechanizacja i automatyzacja procesów wytwórczych, spowodował, że w procesach wytwórczych udział nakładów pracy ludzkiej systematycznie maleje. Badając zjawiska zachodzące w strukturze zatrudnienia w gospodarce wyróżnia się przeważnie trzy sektory. Sektor I. to zatrudnienie w rolnictwie. Stan zatrudnienia w przemyśle i budownictwie zaliczamy do sektora II, natomiast zatrudnienie w usługach zaliczane jest do sektora III.

W XVIII i XIX wieku zaspokojenie potrzeb żywnościowych społeczeństwa wymagało zatrudnienia od 75% do 85% czynnych zawodowo obywateli danego

kraju. Postęp techniczny, czyli mechanizacja robót związanych z produkcją rolną (ciągniki, kombajny i inne maszyny wykorzystywane w produkcji rolnej), spowodował, że obecnie dla zaspokojenia potrzeb żywnościowych społeczeństwa wystarcza praca od 3% do 10% czynnych zawodowo ludzi.

Nadmiar siły roboczej mógł się przenieść do sektora II i III. W sektorze II, czyli w budownictwie i przemyśle, zatrudnionych było od 40% do 50% ogółu pracujących ludzi. Jednak rozwój techniczny, czyli mechanizacja i automatyzacja procesów wytwórczych, spowodował, że liczba zatrudnionych w tym sektorze ludzi ma tendencję malejącą i wynosi około 26% w Stanach Zjednoczonych i około 40% w innych krajach.

Nadmiar siły roboczej, będący wynikiem postępu technicznego w rolnictwie i przemyśle próbuje znaleźć źródła dochodów w usługach.

Na podstawie danych¹, dotyczących wzrostu bezrobocia w większości rozwiniętych krajów można wyciągnąć wniosek, że możliwości zagospodarowania wolnej siły roboczej na rynku są już wyczerpane. Nie do końca jest to prawda.

W sektorze I, czyli w rolnictwie należy spodziewać się dalszego spadku zatrudnienia. Będzie to wynikało z przejmowania małych niewydajnych gospodarstw rolnych przez silniejsze podmioty gospodarcze. Wzrost zatrudnienia w tym sektorze będzie możliwy tylko w okresie zbiorów płodów rolnych, co wynika z sezonowości produkcji rolnej.

W sektorze II, czyli w przemyśle i budownictwie może nastąpić wzrost zatrudnienia pod warunkiem wzrostu liczby nabywców. Szczególnie w budownictwie, ze względu na stopień zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych społeczeństwa i budowę infrastruktury (drogi, sieci kanalizacyjne, wodociągowe itp.) można spodziewać się wzrostu zatrudnienia.

W sektorze III, czyli usługach istnieje największa możliwość zwiększenia zatrudnienia pod warunkiem wzrostu liczby nabywców.

Aktualnie najważniejszym zadaniem jest wprowadzenie uregulowań prawnych, zapewniających młodym ludziom dopływ środków pieniężnych w wyniku świadczonej pracy lub prowadzonej działalności gospodarczej.

Zaproponowane rozwiązania spowodują znaczne zmniejszenie bezrobocia wśród ludzi młodych, a także zwiększenie dochodów budżetu państwa w wyniku płaconych podatków i obowiązkowych składek od uzyskiwanych wynagrodzeń.

Bibliografia

1. www.stat.gov.pl.

2. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.).
3. Ceynowa Z., „*Formuła rat rosnących*”, Wydawnictwo Uczelniane Politechniki Koszalińskiej, Koszalin 2007 r.

COMMENTS CONCERNING THE LABOUR MARKET IN POLAND

There are three stages in human life: stage of gaining the knowledge and skills, time for provision of work and retirement age. The possibilities to retire are established by adequate legal regulations. In this study the consequences for the labour market due to the increase of retirement age have been discussed and the legal regulations have been proposed, in order to reduce considerably the unemployment rate.